

**Köklaks Svenska
Arbetsförening**

50 år

1917 – 1967

Köklaks Svenska Arbetarförening grundades på ett allmänt möte den 29 april 1917.

Mötet hölls på Arbetarföreningen Rannikkos lokal i Köklaks.

Omständigheterna kring tidpunkten för föreningens grundande är välbekanta. Världsläget var spänt och Finland skulle samma år uppnå självständighet.

Självständigheten uppnåddes också, men den sociala och innikespolitiska spänningen urladdade sig i ett inbördeskrig, vars verkningar länge gjorde sig gällande och bl.a. ledde till en splittring av arbetarrörelsen. Senare följde Lapporörelsen och två krig, vilka innebar hårda prövningar också för arbetarrörelsen. Återuppbyggnadsarbetet efter det andra världskriget har dock i hög grad sanerat vårt samhälle och en demokratiutveckling är tryggad.

Protokoll och övriga handlingar förtäljer, att på det konstituerande mötet närvar Finlandss Svenska Arbetarförbunds sekreterare K. W. (K. Wiik), som höll ett föredrag, där han redogjorde för arbetarrörelsens strävanden och uppgifter samt betonade, att om den erhållna friheten skall kunna bevaras måste arbetarna samlas inom egna organisationer för att om så fordras försvara denna frihet till det yttersta. Omröstning förrättades om föreningens namn. Förslaget Kamrat erhöi 7 röster medan namnet Köklaks Svenska Arbetarförening erhöi en betydande röstmajoritet, hela 29 röster. Föreningen beslöt samtidigt ansluta sig till Finlandss Svenska Arbetarförbund. Inskrivningsavgiften fastslogs till 1 mark och 25 medlemmar inskrevs omedelbart. Medlemsavgiften fastställdes till 40 penni för manliga och 20 penni för kvinnliga medlemmar i månaden. Vidare diskuterades och beslut fattades i anledning av förstamajfestligheterna samma år.

Till funktionärer utsågs:

Ordförande:

Övriga styrelsemedlemmar:

Emil Malmström

Viktor Sjöblom

Emil Grönbloom

Edvin Weckström

Artur Malmström

Teodor Sjöblom

Viktor Långström

Revisorer:

Edvin Engman

Viktor Olin

Revisorer (suppleanter):

Gustaf Lindström

Emil Hagman

De kvarvarande protokollen förtäljer inte namnen på olika styrelsefunktionärer, men ur årsberättelsen framgår, att Edvin Weckström varit sekreterare och Viktor Långström kassör. Då omständigheterna kring föreningens första år äro synnerligen intressanta kopierar vi årsberättelsen i helhet nedan:

BERÄTTELSE

över Köklaks Svenska Arbetarförenings verksamhet under år 1917.

Föreningen konstituerades den 29 april sedan 25 medlemmar inskrivit sig i föreningen och antog namnet "Köklaks Svenska Arbetarförening" samt utsåg inom sig en styrelse bestående av 7 ledamöter med Emil Malmström som ordförande och Edvin Weckström som sekreterare.

Som kassör har fungerat Viktor Långström.

Utom styrelsen har Albert Siren fungerat som prenumerantsamlare å tidningen "Arbetet" och Emil Hagman som dess korresponderande sekreterare och som kommissionär för tidningen "Till Storms" och spridare av sångböcker har varit Artur Ekberg.

Inskrivningsavgiften har varit 1 mark för såväl kvinnliga som manliga inträdessökanden: medlemsavgifterna däremot ha varit 20 penni för kvinnor och 40 penni för män i månaden.

Föreningen har varit ansluten till Finlands Svenska Arbetarförbund.

Föreningen har avhållit 8 och hennes styrelse 7 möten.

En studiecirkel har bildats inom föreningen och för detta arbetes särskilda befrämjande har verkat Artur Ekberg, Albert Malmström och E. Weckström.

För befrämjande av valagitationen valdes 9 medlemmar, alla från olika trakter.

Föreningen har deltagit i kommunalorganisationen.

Föreningens kungörelser ha införts i tidningen Arbetet.

Föreningens kassa har tillsvidare förvarats hos kassören.

Till Nylands Socialdemokratiska Valkretsförbund inbetalade föreningen ett bidrag om 50 penni per medlem.

En fest arrangerades för insamlande av medel till förmån för tidningen Arbetet.

Svenska Arbetarförbundets sekreterare Th. Wennström har å månadsmöten hållit 2 föredrag med ämnen ur tidens brännande frågor."

Ur ovanstående framgår, att aktiviteten var god redan från starten. Av namnen att döma hade föreningens ledare anknytning till trakten omkring Esbogård. Ordföranden, som ännu lever, bedriver nu trädgård i Esbogård by. Sekreteraren var från Mynt och bland de övriga igenkänns byarna Sperrings (Viktor Långström) Träskby (Viktor Sjöblom) Esbogård (Theodor Sjöblom, Gustav Lindström och Emil Hagman). Sammanträden hölls på Rannikko och bland för tiden aktuella ärenden behandlades bl.a.

livsmedelssituationen, i vilket ärende man vände sig till kommunalorganisationen, var kassan skall förvaras, frågan om att understöda ordningsgardet samt, som en kuriositet, val av tre medlemmar för att taga reda på ordningsmaktens uppförande inom kommunen.

Då protokollen från 1917 upptager namn på flere för äldre köklaksbor bekanta personer må här nämnas att förutom tidigare nämnda deltog bl.a. följande personer på sätt eller annat vid denna tid i Köklaks Svenska Arbetarförenings verksamhet: Artur Ekberg, Gustav Engman, Ina Ekberg, Elin Sjöblom, Albert Malmström, Hanna Eklund, Albert Siren, Karl Sundell, Niilo Wiander, Ivar Backman, Fridolf Blomster, Artur Wendell, Hannes Lukander, Valdemar Mandelin, Algot Ölander, Artur Sjöblom och Vilhelm Malmström.

Av kvartalsrapporterna framgår, att mötena var i medeltal väl besökta (III kvartalet, 30 personer varav 27 män) och att föreningen anordnade fester för allmänheten varav nettobehållningen varierade från 55 mark till 338 mark per kvartal. Vid årets slut hade föreningen 73 medlemmar varav 56 män och 17 kvinnor.

1918 var ett svart år i Finlands historia. Köklaks Svenska Arbetarförening sammanträdde i januari men därefter nedlades verksamheten. Bland övriga mindre viktiga frågor beslöt mötet som sista ärende före det verksamheten nedlägges protestera fullständigt mot anställandet av militär i landet och uppmana alla medlemmar att delta i Röda gardet.

Några kvarvarande exemplar av tidningen Falkbladet från 1919 kan berätta om tidens öden och de grymma omständigheter man då nödgades befinna sig i. I dödsannonserna som upptager tidningens första sidor uppiifrån ända ned kan bl.a. följande under rubriken Köklaks arbetarförening läsas:

- J. A. Sandberg dog i Tavastehus fängslager i augusti 1918.
- Edvin Engman arkebuserades utan dom i Lahtis i juni 1919.
- Albert Willgren dog i Tavastehus fängslager i juni 1918.
- H. Lukander dog i Ekenäs fängslager i juni 1918.
- V. Malmström dog i Sveaborgs fängslager i juli 1918.
- Edvin Ring stupade i Filppula i april 1918.
- Algot Ölander försvunnen.

Liknande dödsannonser förtäljer om motsvarande öden över personer under rubrikerna Esbo Västra Svenska Arbetarförening, Masaby Arbetarförening, Kyrkslätt Arbetarförening Framtid, Kyrkslätt norra och Estby Arbetarföreningar. Om grymheterna dessa år berättas bl.a. att de vita under oroligheterna i Smedsby i Kyrkslätt skurit båda öronen av en rödgardist. Gardisten var kassör i Masaby arbetarförening. De röda, som stupade eller dödades i Smedsby, begrovs på sagda kassörs mark i Masaby. Området lär även senare av statsrådet blivit godkänt som begravningsplats.

I Tidningen Arbetet, daterad den 27. 8. 1919, berättar signaturen A. K.

(A. Kuni), att han besökt de nyländska bygderna och att han efter besök i Grankulla även besökte Köklaks, där den svenska arbetarföreningens verksamhet konstaterades ligga nere men att den vid ett av mig samman kallat möte i ortens finska arbetarföreningshus beslöt återupptaga den samma. Signaturen ger också beröm åt köklaksborna och skriver att föreningen har flere goda och intresserade förmågor till sitt förfogande. Han berättar också, att 7 föreningsmedlemmar hade med livet fått plikta för sitt deltagande i inbördeskriget. På samma resa besöker A. K. också Stensvik tegelbruk, Finnå och Esbo station och därefter igen Köklaks och följande dag åter Stensvik. På sistnämnda plats håller Esbo Västra Arbetarförening möte samma dag och besluter sammangå med Köklaks Svenska Arbetarförening. Signaturen skriver att sistnämnda förening härmed fick ett rikt tillskott beträffande såväl arbetsförmågor som anslutning av medlemmar ävenså ekonomiskt, genom att båda kassorna sammanslogs. Han berättar dock, att köklaksföreningen inte fick disposition över kassan förrän den ansåg sig kunna anskaffa eget hus vars betydelse för säkerställandet av den svenska arbetarrörelsen på orten alla tillfullo insåg. Efter besöket i Köklaks reste han till Masaby där arbetarföreningen var i full verksamhet under eget tak med en festsal av för landsbygden ovanlig storlek. Det var säkert masabyförenings framgångar i fråga om egen lokal som verkat inspirerande på köklaksborna i lokalfrågan, vilken ofta var på tal.

Kring omständigheterna under åren omkring inbördeskriget berättar Folkbladet, att länsmannen i Kyrkslätt ville att masabyföreningen vid ansökan om soarettillstånd, också skulle söka lov av stationsinspektorn, enär soarebesökarna plockat blommor i sistnämndas trädgård. Länsmannen, som gärna nekade att bevilja danstillstånd, fick sålunda stöd för sin ovilja av övriga medborgare av högre rang. Köklaks Svenska Arbetarförenings årsberättelse för år 1919 berättar, att verksamheten såsom tidigare nämnts vid ombudsman A. Kunis besök i Köklaks den 15 augusti 1919, återupptogs. Styrelsens sammansättning i helhet vet vi inte, men ordförande blev Edvin Malmström och sekreterare Augusta Malmström. Till kassör valdes Gustav Engman. Vidare invaldes i styrelsen enligt ett bevarat koncept till protokoll G. Engman, E. Wickström, E. Melin, A. Malmström och Laina Gröndahl. Till revisor valdes M. Modig och F. Degerman.

Samma år höll föreningen 5 sammanträden och styrelsen 6 sammanträden. Tillsammans med Grankulla arbetarförening uppställde man en egen svensk kandidat för kommunalvalen i Esbo. En studiecinkel under Gustav Engmans ledning bildades också.

Festbestyrelsens årsberättelse för samma år berättar, att bestyrelsen bestått av 13 ledamöter med Emil Malin som ordförande, Edvin Weckström som sekreterare och Albert Malmström som kassör. Mötenas antal var 6 och hade man arrangerat 4 allmänna och 1 familjär festtillställning. Netto-behållningen utgjorde 1.919,54 mk.

Av kvarvarande protokoll att döma verkar det som om intresset för föreningens upprätthållande härefter minskar. Två protokoll och festbestyrelsens årsberättelse är de enda kvarvarande handlingar från år 1920. Ur föreningsprotokollet från januari sagda år framgår bl.a. att föreningen beslutat erlægga 18 mk åt Ester Sundell för hennes gipsfigur som hon hade med i ett teaterstycke med den påföljden, att figuren gått sönder. Samma möte beslöt också att de medlemmar som i rusigt tillstånd besöker föreningens fester eller möten uteslutes ur föreningen, samtidigt som man ansåg, att sådana föreningar, som annonserar i borgartidningar ogillas fullständigt, enär man i första hand borde understöda och annonsera i de egna arbetartidningarna. Festbestyrelsen hade under år 1920 13 ledamöter. Som ordförande fungerade Edvin Weckström med Signe Karlsson som sekreterare. Kassör var Albert Malmström. Bestyrelsen hade hållit 11 sammanträden samt anordnat 7 allmänna och 1 familjär festtillställning. En fest hade hållits till förmån för Finlands Svenska Arbetarförbund. Behållningen från denna fest var 78,06 mk. De övriga festernas nettobehållning var 713,18 mk.

Såsom alla vet var läs- och skrivkunnigheten inte så allmän för 50 år sedan som nu. Bland bevarade handlingar finns ett öundertecknat protokoll från möte som hållits i W. Långströms villa i Sperrings den 20 maj. Årtalet framgår inte av protokollet. Menige mans syn på arbetarrörelsen framkommer ur protokollet tydligare än vad man skulle tro, så vi saxar några rader ur detsamma utan att varken ändra eller försköna vad som i texten skrivits.

4 §

nu när vi har fått en svensk arbetarförening i gång så bär alla kambrader å arbetare sluta sei til den å skriva in sig i föreningen.

5 §

men nu är frågan den som alla bodi förstå att de e int alenast att vi skriver in ås i föreningen utan vi måst försök på att få den framåt som mycke såm möijlit för det är vår sin pligt styrelsemen som medlemmar.

6 §

sen var den sista frågan om föreningen ska få tilstånd att bilda en frivillig kassa att få vinna kraft å mod til egen lokal å så vidare.

Märkas bör, att den ordinarie sekreteraren inte var närvarande på mötet ifråga.

Ändring av föreningens namntecknare har införts i föreningsregister i februari 1920. Såsom ovan nämnts minskar intresset för föreningen några år efter inbördeskriget. Kanske var det borgerliga trycket efter orosåren 1917-1918 som gjorde föreningsarbetet svårt att utföra. Det var inte så lätt att vara stämplad som "socialist" i dessa krigstider. Köklaks Svenska Arbetarförbunds verksamhet nedlades och de som hade intresse och ville fort-

sätta arbetet inom ramen för socialdemokratins anslöto sig till ortens finska arbetarförening. Vid intervjuer med äldre föreningsmedlemmar berättas, att de svenska medlemmarnas antal vid denna tid var stort inom Kauklahden Sos.dem. t.y. Rannikko. Av en eller annan anledning gör man ett försök att upprätta Köklaks Svenska Arbetarförening år 1936. Den 23. 8. sagda år hölls ett sammanträde på Rannikko. De närvarandes antal framgår inte av protokollet. Finlands Svenska Arbetarförbund representerades av förbundssekreterare Gunnar Andersson. Ordförande blev Karl Hagelberg och sekreterare Ida Vuorinen. Officiell anmälan till föreningsregistret gjordes denna gång inte men av kvarvarande protokoll och kassabok framgår, att verksamhet förekommit. Till föreningen anslöt sig genast 20 medlemmar och vid årets slut var antalet 29 medlemmar. Festsamfundets arbete leddes av Rikhard Myhrberg och hann man under året med en karneval på Rannikko och programfest på Solbergs folkets hus i Ingå. Ekonomiskt gick året med en vinst utgörande 182,95 mark. 1937 blir igen ett ödets år. Två möten hölls, varefter verksamheten dör ut. Under tiden 14. 3. 1937 - 18. 4. 1945 finns det ingenting sådant antecknat varav det skulle framgå, att Köklaks Svenska Arbetarförening varit vid liv. Tiden omkring åren 1936-1937 var inte av det lättaste slaget. Också protokollet förtäljer om svårigheter. Förtroendepersonerna byts ofta och ur årsberättelsen framgår, att styrelsen för 1936 beslöt avgå. Dock synes sekreteraren fortfarande vara med men festbestyrrelsen utbyts. Sistnämnda organs vid årsmötet valda kassör Ellen Gustavsson avgick redan på mötet i mars. Års- och räkenskapsberättelse för 1937 har inte uppgjorts, vilket låter en förstå, att föreningen på grund av yttre och inre svårigheter - vem vet - upphört med verksamheten. Men svårigheterna var nationella, en mörk tid randas i Finlands historia. Den skulle inte sätta sin prägel endast på arbetarrörelsen utan hela landet fick kännas av den.

Den 18. 4. 1945 möttes man igen. I protokollet talar man om grundläggande möte, som hölls på Valhalla, vilken för en följd av år blev mötesplats för Köklaks Svenska Arbetarförening. Närvarande var 12 personer och Finlands Svenska Arbetarförbund representerades av förbundssekreterare Gunnar Henriksson. Ordförande blev Toivo Seger och sekreterare Mirjam Elf. Föreningen syns nu få vind i seglen, vilket var allmänt inom arbetarrörelsen åren efter andra världskriget. Man tog igen vad man under krigsåren förlorat.

Året 1945 avhölls inte mindre än 12 olika sammanträden, däribland partiomröstning av kandidater, avsedda att uppställas i kommunalvalen. Ibland de kandidater, som då uppställdes inom Esbo, var det flera som senare blev kommunister. I det fall de fick majoritet inom ortens arbetarförening, som t.ex. i Kauklahden Sos.dem. t.y. Rannikko, förde de hela föreningen med hus och ekonomi till den kommunistiska fällan. I annat fall fick de nöja sig med att utträda och börja från början. Den sistnämnda linjen fick de svenska kommunisterna i Köklaks välja.

När föreningen vidtog med sin verksamhet 1945, fick den som första inteckning emottaga kassabehållning från år 1938. Pengarna hade underligt nog sparats. Nu börjar också en livlig dansverksamhet. År 1945 håller man inte mindre än ett tjugotal danser.

På årsmötet 1946 var 50 personer närvarande. Valet av ordförande förrättas med slutna sedlar. Den tidigare ordföranden Toivo Seger återvaldes. Slitningar synes ha förekommit. Personer, som senare uppträtt som kommunister, inväljes i styrelsen för år 1946. Dagen när mötet hölls framgår inte av protokollen. Mötena besluter man förlägga till Rannikko. Redan i april, på ett vanligt månadsmöte, utses ny styrelse. I slutet omröstning väljer man nu Rainer Nyholm till ordförande och ingen av de tidigare styrelsemedlemmarna återväljes. Beslutet om att förlägga verksamheten till Rannikko upphäves också. Var det en politisk kupp eller inte, det vet historien inte berätta. Blande de gamla styrelsemedlemmarna finns ett par sådana, som under påföljande år arbetade aktivt för kommunisterna. Ett är dock säkert, från och med mötet i april 1946 är föreningen under säkert socialdemokratiskt inflytande. År 1945 och i synnerhet året 1946 medverkar i föreningen personer, som ännu i denna dag medverkar aktivt i KSA. Namnen Per och Lars-Uno Björklund, Håkan Snabb och Arvid Streng samt veteranerna Anna och Eugen Lönnberg, Hanna Lindroos och Uno Björklund återkommer ofta i protokollen från denna tid. Årsberättelsen för 1946 är ett intressant aktstycke, som skrivits med vördnad. Den är samtidigt en historik över svåra år föreningen hade bakom sig och den ljusare tid som randas. 1946 är ett genombrätsår, ett mellanstycke i föreningens historia värt att stanna vid. Vi saxar årsberättelsen i helhet nedan:

Verksamhetsberättelse över Köklaks Svenska Arbetarförenings verksamhet år 1946

Då Köklaks Svenska Arbetarförening åter grundades i slutet av år 1936 var den redan på förhand dömd att dö ut. Då försökte den arbeta sida vid sida med den finska arbetarföreningen. Och det var ju en omöjlighet, för det var just i dessa tider då språkstriden varade som värst. Och förutom språkstriderna så var det ytterst svårt att i det strängt småborgerliga Köklaks värva medlemmar. Därför måste den redan 1937 sluta sin verksamhet. Så låg verksamheten ned i hela 8 år.

Sedan i april 1945 samlades en liten krets li Valhalla för att åter upptaga föreningens verksamhet. Nu började föreningen gå framåt. Medlemmar strömmade till dagligen. De många svåra krigsåren hade liksom öppnat ögonen på det arbetande folket. Nu började lite var och en intressera sig för den Svenska Arbetarföreningen. Så att i slutet av år 1945 hade föreningen redan 76 betalande medlemmar.

När föreningen fortsatte sin verksamhet 1946 så kan man säga att den gick framåt med stormsteg. Och om man tar i beaktande den korta verk-

samhetstid den haft så måste man nog säga att den gick otroligt framåt. Och det underligaste är, att vi inte på något håll har stött på organiserat motstånd mot vår verksamhet. Tvärtom har det visats oss och vårt arbete ett stort intresse från sådant håll varifrån vi väntat motstånd mot vårt arbete. Men vi bör nog ändå stå på vår vakt och kommer nog också alltid att göra det.

1. Styrelsen

Styrelsens sammansättning har varit under det gånna året följande: Ordförande Rainer Nyholm sekreterare Per Björklund, viceordförande Martin Melin, kassör Edvin Villför och som andra medlemmar Eugen Lönnberg, Aina Lönnberg och som ersättare Elsa Lehtinen och Arvid Streng.

2. Möten

Under årets gång har det hållits sammanlagt 11 ordinarie månadsmöten. Medlemsantalet har varierat på mötena men om man räknar medeltalet så borde den stiga upp till omkring 50. Vilket man måste säga är nog så bra. Våra möten har varit av det enklaste slaget. Vanligtvis har föredragningslistorna genomgått lungt, men nog har det ibland hänt att en något livligare diskussion uppstått då beslut i någon viktigare fråga skulle avgöras, men sällan har det varit. Program har vi inte haft alls på våra möten, en sak som har varit mycket bedrövlig. Men vi får hoppas att det blir bättre med den saken under följande arbetsår.

3. Medlemmar

Som tidigare nämnts hade föreningen vid årets början 76 betalande medlemmar och vid årets slut har siffran stigit till 136 betalande. Detta är ett gott tecken på att föreningen går framåt med stormsteg. Och ändå har styrelsen inte företagit några speciella åtgärder för att öka medlemsantalet.

4. Kommittéer och underavdelningar

Inom föreningen har verkat en festkommitté. Om den finns inte mycket att säga. Det bör bara nämnas att Edvin Villför har varit så gott som den enda drivande kraften i festkommittén.

Vidare har det funnits en idrottssektion. Idrottssektionen har arbetat under löjligt små ekonomiska förhållanden. Men ändå har den kunnat ordna med föreningens mästerskap i friidrott. Och vidare har den haft boxning och gymnastik på programmet.

Vidare har det under föreningen bildats en studiecirkel, men då den så nyss begynt sin verksamhet så finns det inte mycket att nämna om den.

5. Fester

Festernas antal har under det gångna året varit sammanlagt 24. Härav en programfest, en julfest och en karneval samt 21 danssoareer.

6. Upplysningsarbete

Upplysningsarbetet har varit ganska livligt under årets gång. I en kurs i förenings- och medborgarkunskap som arbetarförbundet anordnade i Helsingfors från den 23-17 november, hade föreningen fyra deltagare Majlis Andersson, Rainer Nyholm, Karl-Gustav Björklund och Lars-Uno Björklund.

En annan kurs i förenings- och medborgarkunskap hade föreningen ordnat själv med Rainer Holmberg som kursledare.

Förutom kurserna har vi haft 3 föredragshållare: Gudrun Mörne, Gunnar Henriksson och Bruno Sundman.

7. Representation

Som representanter i kommunala organisationer har föreningen haft Marta Melin och Uno Björklund. Till den extra förbundskongressen vilken hölls i Helsingfors hade föreningen fyra representanter. Dessa voro följande: Uno Björklund, Rainer Nyholm, Edwin Villför och Lars-Uno Björklund.

Då vi blicka tillbaka på det gångna året så måste det nog sägas att vår föreningsverksamhet varit ganska livlig, men ändå inte så livlig som den kunde ha varit blott vi alla hade försökt göra vårt bästa. När vi nu börja år 1947 så får vi hoppas, att alla så mycket som möjligt börja delta i det aktiva arbetet. Visst kan det kännas svårt och arbetsdrygt ibland men hur roligt är det ej då man får blicka tillbaka på allt man utfört och då man vet att vårt socialdemokratiska ideal är det ända ideal som svarar för den rätta demokratin.

Året 1947 är ett verksamhetsrikt mellanår inom KSA. Årsberättelsen förtäljer om politiska segrar och framgångar. Föreningen anses redan nu vara en av de största svenska socialdemokratiska föreningarna i Finland. Föreningens medlemsantal är vid årets utgång 169, vilket är det högsta medlemsantal man någonsin haft i Köklaks Svenska Arbetarförening. På mötena deltog i medeltal 35 personer vilket ansågs så lågt att man för två mötenas vidkommande gör en speciell förklaring varför på dessa möten deltagit endast 11 respektive 17 medlemmar. Under 1947 ordnades 22 danssoareer, julfest och barnjulfest samt ett diskussions och tre informationstillfällen. Trots att föreningens verksamhet var förlagd till Valhalla och då några anmärkningsvärda skisser inte förekom med ungdomsföreningen eller någon annan än med kommunisterna, slutar årsberättelsen för 1947 något överraskande, med ett fränt angrepp mot ortens ungdomsförening. Vi saxar igen utan att något stryka eller tillägga: "Fastän det gångna året medfört framgångar och segrar, så återstår ännu mycket att göra. Vi

har t.ex. de svenska borgarna i Köklaks med sitt lockbete, Ungdomsförening, och genom dem utger sig som en opolitisk tillvaratagare av den svenska ungdomens intressen, lockar till sej många av arbetsskassens ungdomar att fylla sina led med och får dem slutligen att med sej gå upp till valurnorna. Redan har många återvänt men ännu finns många som genom okunnighet stå kvar. Därför är det vår Köklaks Svenska Arbetarförenings plikt att åt dessa okunniga klargöra huru förhållandet i verkligheten är, och att få dem fylla in i de led vilka arbeta för deras framtid och väl, och inte hos dem villas paroll är "Dansa polka och vals för svältlön och nöd."

Är detta ungsocialisternas upprop till svenskarna i Köklaks efter upprop mot den svenska högern som vid denna tid verkade mera aktiv inom ungdomsföreningen än inom SFP. Vem vet eller minns?

Ären före 1950 förlöper lungt och föreningsverksamheten har fullt pådrag. Inom Esbo verkar under denna tid och ända till slutet av 50-talet Esbo Sv. Sos. dem. kommunalorganisation där föreningen var livligt angagerad. Utfärder ordnades, föreningen besökte Träskända älderdoms hem årligen, ungdomsklubb- och örnfrågan var flere gånger uppe för behandling, o.s.v. Medlemsavgifternas uppbörd var då liksom nu ett problem för sig.

Föreningens nuvarande hemvist och stolhet Björkhagen var första gången före på årsmötet 1950. Beslutet om inköp av tomt för en danspaviljong kom att karaktäristiskt omändra verksamhetsformen. Föreningen fick allt större ansvar och skulder och talkoarbetet hade stor aktualitet och intresse de första åren. Danspaviljongens ritningar godkändes på mötet i mars och redan i maj samma år var dansverksamheten i full gång. Ordningmän och andra funktionärer var det inte brist på och hela föreningen tog med liv och lust hand om de nya uppgifterna som nu förestod. Priset på Björkhagen var 350.000 mark och fr.o.m. 1950 är också Björkhagen föreningens ordinarie mötesplats. Björkhagens bufféhus uppfördes 1951 efter ett så inte enhälligt beslut i november 1950.

Vad ovan sagts om verksamheten 1950 gäller även för de närmast kommande åren. Tyvärr så finnes endast få räkenskapshandlingar till förfogande för dessa år men föreningens skuldbörda och upptagande av nya lån bevisar att inkomsterna inte var så överhöven stora. Lånet 1950 var 400.000 gmk. och kompletterades det 1953 med 250.000 gmk. 1955 upptogs ett nytt lån 500.000 gmk. Vid slutet av år 1951 var de kontanta tillgångarna 655 mark och 60.000 mark i andra tillgångar. Förmögenheten beräknades då till 1.2 milj.gmk. Vid utgången av 1954 var banktillgången 6031 gmk och 1955 80.000 gmk. Utgifterna för paviljongens renovering 1956 kostade 450.000 gmk. och föreningen var igen denna gång ute efter nya lån. 250.000 gmk beviljades också nu av föreningens tidigare långivare Helsingfors Sparbank. Bruttot berättas ha varit 1954 350.000 mark och 1955 400.000 mark och 1956 endast 200.000 mark. Alla lån har dock senare återbetalats i laga

tid. År 1952 gjordes ett synnerligen gott erbjudande. Invid Björkhagen var ett 20.000 m² stort jordområde till salu men på grund av penningbrist gick detta fördelaktiga erbjudande föreningens näsa förbi och området styc-kades till parceller.

1953 var ett valår och de svenska socialdemokraterna var då uppställda inom 2 valförbund. Ett beklagligt mellanfall i kommunalpolitiken som även skulle påverka verksamheten inom Köklaks Svenska Arbetarförening. In-bördes soc.dem. stridigheter i Esbo var ett faktum.

Dessa kulminerar 1954 bl.a. Esbo Sv.Soc.Dem. Kommunalorganisation den socialdemokratiska kommunalfullmäktigegruppen och Kilo sv.soc.dem. förening fordrar att Köklaks Svenska Arbetarförenings ordförande för 1950-1951 skall uteslutas ut föreningen och Socialdemokratiska partiet. Detta var man också tvungna göra då man hotade att utesluta hela föreningen ur partiet. Ur skrivelserna framgår att han bl.a. nekat ansluta sig till den socialdemokratiska fullmäktigegruppen då han i egenskap av första supple-ant efter den ordinarie medlemmens bortflyttning från Esbo blev full-mäktigemedlem. Enligt årsberättelsen för 1955 är enigheten kommunalt som även lokalt återställd tillsvidare. År 1957 skulle striderna återigen uppstå. Denna gång ända upp på högsta partinivå. Oppositionen, även kallad, "simoniterna" blev utanför partiet efter den extra partikongressen 1957, och detta föranledde även tadelning i kommunalpolitiken i Esbo. Föreningen tog i första hand ställning till ingendera parten och den ville stå utanför meningsskiljaktigheterna. Småningom mognade man dock och 1960 besluter föreningen lämna alla andra kommunala arrangemang och ansluter sig till Stor-Esbos Socialdemokratiska kommunalorganisation, som var nybildad och representerar den officiella partilinjén. Den gamla kommunalorgani-sationen förblev i oppositionens händer och uteslöts ur partiet. Även den svenska kommunalorganisationens verksamhet hade då legat nere en tid och återupplivningsförsöken av densamma hade strandat.

Inträdet var inte lätt. Av föreningen uppställda fullmäktigekandidater godkändes bara en del och de svenska socialdemokraterna i Esbo bildade återigen år 1960 ett eget svenskt socialdemokratiskt valförbund. Detta val-förbund erhöll två representanter i kommunalfullmäktiget. De invalda anslöto sig genast efter valet till den officiella socialdemokratiska kommu-nalfullmäktigegruppen och meningsskiljaktigheterna bilägges därmed. Det svenska socialdemokratiska valförbundet fick 1.129 röster trots att det finska soc.dem. valförbundet och simoniterna även uppställt kandidater bland småfolket i Esbo.

1960-talet medför inte större omändringar i föreningens verksamhet. Tidigare skulder återbetalas och nya upptages. Danspaviljongen förnyas helt år 1961 och fick då sin nuvarande utformning. Ritningarna uppgjordes av arkitekt Kalevi Ruokosuo och fick Björkhagen nu ett av de största dans-golven på den nyländska landsbygden. Kostnaderna var 2,2 milj.gmk. som till största delen upplånades. Först år 1966 skulle föreningen bli helt skuld-

fri. Björkhagens popularitet var de första åren enorm men har den nu gått nedåt för att under senaste år stabiliseras. De sålda inträdesbiljetternas antal var år 1959 15.900, år 1960 20.500, år 1962 20.800 samt år 1967 14.100 st. Trots skulder har föreningens kapitalegendom hela tiden ökat. År 1959 inköpte föreningen av makarna Sylvia och Johan Ohman ett 2.500 m² stort jordområde i närheten av Björkhagen. Området som är obebyggt användes till parkeringsplats.

Speciellt för verksamheten på 1950-60 talet är att personskiften i föreningens ledning förekommer sällan. Samma ordförande och styrelsemedlemmar återväljes år från år. Verksamheten är stabil och samarbetet samt enigheten föredömligt god. Arbetet på Björkhagen tager mycket tid, samtidigt som det aktiva antalet medlemmar nedgår. De som är med får arbeta året om, medan man i övrigt inom föreningslivet tager sig en rejäl sommarferie. Sålunda är av naturliga skäl vinterverksamheten inte fullt så livlig som den kunde vara. Mangrant samlas man dock till säsongavslutning på hösten och årsmöte någongång under årets första kvartal.

Förutom många passiva medlemmar har föreningen också ett starkt lokalt förtroende och ett markant socialdemokratiskt understöd bland väljarkåren.

Vid en närmare inblick i 60-talets händelser lägger man märke till att samma händelser upprepas årligen. Att närmare gå in på dem här vore ointressant. Föreningslivet är kanske mest tråkigt då det löper i samma fåror år efter år, men inom Köklaks Svenska Arbetarförening har ansvaret gjort samarbetet enhetligt och det väl insmorda föreningsmaskineriet gör arbetet intressant i alla fall. Om man ser på ortens föreningsliv i övrigt så märker man en markant nedgång på många håll. Flere ideella föreningar har rentav nedlagt sin verksamhet under de senaste åren.

Föreningslivets problem äro idag i många fall desamma som för tiotal år sedan. I årsberättelserna på 1960-talet återkommer samma upprop som år 1920. Man vänder sig till de passiva medlemmarna och önskar flere med i det aktiva arbetet bl.a.

Köklaks Svenska Arbetarförenings insats i bevarandet av svenskheten kan stort nog inte uppskattas. Städsde har de som innehaft kommunala förtroendeuppdrag arbetat för det svenska småfolket och även i sådana fall då svenskhetens bevarande krävt avståndstagande från den politiska övertygelsen, har man valt svenskheten och talat för landets språkminoritet. De svenska socialdemokraterna har underligt nog även kunnat hålla sina politiska positioner i Esbo under de senaste 20 åren. Detta trots en stark inflyttning som medfört större progressivitet för inval. Övriga svenska politiska koalitioner har däremot gått bakåt i synnerhet i fråga om kommunala förtroendeposter. Köklaks Svenska Arbetarförening kan sålunda inte kallas annat än en populär förening vars ideal och målsättning fått ett övertygande starkt fotfäste bland ortens befolkning.

Esbo, den 1. 11. 1967
Köklaks Svenska Arbetarförening

Per Björklund
Gösta Iländer
Stig Tallberg
Arvid Streng
Erik Pettersson
Helmi Rosendahl

Arvo Streng
Åke Hyytiäinen
Rolf Gustafsson
Karl Björklund
Håkan Snabb

Köklaks Svenska Arbetarförenings medlemsantal under olika år.

1917	73 medlemmar	1960	79 medlemmar
1936	29 medlemmar	1962	81 medlemmar
1948	169 medlemmar	1964	88 medlemmar
1954	60 medlemmar	1967	133 medlemmar
1958	80 medlemmar		

Köklaks Svenska Arbetarförenings ordföranden och sekreterare åren 1917–1967.

År	Ordf.	Sekr.
1917	Emil Malmström	Edvin Veckström
1919	Emil Malmström	Augusta Malmström
1920	Emil Malmström	Alli Holmberg
1936	Karl Hagelberg	Ida Vuorinen
1937	Hjalmar Gustavsson	Ida Vuorinen
1945	Toivo Seger	Mirjam Elf
1946	Rainer Nyholm	Per Björklund
1947	Rainer Nyholm	Lars-Uno Björklund
1948	Per Björklund	Lars-Uno Björklund
1949	Håkan Snabb	Erik Wallenius
1950	Edvin Willför	Gunnar Wörlund
1951	Edvin Willför	Nils Wallenius
1952	Gösta Iländer	Håkan Snabb
1957	Per Björklund	Håkan Snabb
		Arvo Streng

Styrelsemedlemmar i Köklaks Svenska Arbetarförening åren 1917–1965.

1917	Se historiken.	Laila Bergholm
1936	Viktor Gustavsson	1945 Richard Myhrberg
	Elsa Lehtinen	Karl Ölander
	suppleanter	Elsa Lehtinen
	Hjalmar Gustavsson	1950 Arvid Streng

	Nils Wallenius		Arvo Streng
	Gösta Ilander	1965	Håkan Snabb
	Svea Streng		Lars-Uno Björklund
1955	Per Tallberg		Erik Pettersson
	Per Björklund		Gösta Ilander
	Nils Wallenius		Ake Hyytiäinen
	Runar Ehrlund		Rolf Gustafsson
1960	Lars-Uno Björklund		Stig Tallberg
	Karl Björklund		Karl Björklund
	Per Tallberg		Arvid Streng

**Köklaks Svenska Arbetarförenings representation i kommunalfullmäktige/
Köpingsfullmäktige i Esbo.**

Runar Ehrlund	1937–1945 (invalid på förslag från Kauklahden Sos.- dem.t.y. Rannikko)
Håkan Snabb	1948–1960
Edvin Willför	1951–1953 och 30. 7. 1954–1956
Per Björklund	1961– tillsvidare
Åke Henriksson	1961– tillsvidare

Fri- och hedersmedlemmar i Köklaks Svenska Arbetarförening år 1967.

Uno Björklund	Karl Elias Wallenius	Edith Qvist
Anni Kantola	Ingrid Lapinsalo	Eugen Lönnberg
Aina Lönnberg	Inez Björklund	Göta Wallenius
Artur Qvist	Hanna Lindroos	

**Sammandrag av valresultaten från kommunalvalen i Esbo samt Köklaks
och Träskby valdistrikt år 1918–1964.**

År	Valförbund	Hela kommunen röster
1918	Samhällsbevarande	1.516
	Socialdemokrater	599
1921	Borgerliga	1.097
	Finska soc.dem.	307
	Svenska soc.dem.	232
	Kommunister	190
1923	Svenska borgerliga	1.028
	Finska borgerliga	64
	Finska soc.dem.	188
	Svenska soc.dem.	184
1933	Svenska folkp. valförbund	1.584
	Esbo finska valförbund	231
	Soc.dem. valförbund	749

1936	Svenska folkpartiet valförbund	1.616
	Soc.dem. valförbund	1.124

		Köklaks	Träskby
1945	Svenska valförbundet	414	
	Arb. småbruk. och de intellektuella arb. valförbund	457	
1947	Svenska valförbundet	307	187
	Soc.dem.	268	146
	DFFF	214	49
* 1950	Svenska valförbundet	272	268
	Soc.dem.	197	86
	DFFF		
1951	Svenska valförbundet	273	235
	Soc.dem.	227	135
	DFFF	162	48
1953	Svenska valförbundet	245	209
	Svenska soc.dem.	102	82
	Finska soc.dem.	251	133
	DFFF	204	78
	Svenska löntagare (Eriksson)	26	6
1956	Svenska valförbundet	231	217
	Svenska soc.dem.	110	112
	Finska soc.dem.	137	40
	DFFF	207	61
1960	Svenska valförbundet	216	156
	Svenska soc.dem.	130	109
	Finska soc.dem.	144	144
	Finska kom.org. (Simoniterna)	53	33
	DFFF	217	92
1964	Svenska valförbundet	136	299
	Soc.dem. (gemensam lista)	239	278
	Finska kom.org. (Simoniterna)	39	45
	DFFF	231	136

* År 1950 förrättades nyval i Esbo på grund av att valnämnden förkastade de svenska socialdemokratiska kandidatlistorna. Det besvär som inlämnades omkullkastade valresultatet från år 1950 och länsstyrelsen påyrkade förrättandet av nya kommunalval.

